

Kā labāk pārvaldīt elektrību?

No primitīva jaudas mērītāja līdz “gudrajai mājai”

Mūsdienas ir teju neiedomājamas bez mobilā telefona, turklāt lielākā daļa no mums lieto saziņas ierīci, kas ne tikai pārraida balsi, bet darbina dažādas aplikācijas jeb lietotnes. Viena no tām ir saistīta ar elektrības patēriņu mājā vai dzīvoklī. Lietotni “Elektrum” piedāvā uzņēmums “Latvenergo”. Sarunā ar Martu Zvejnieci, AS “Latvenergo” “Elektrum” energoefektivitātes centra speciālistu, centos noskaidrot, kā mūsdienās, izmantojot modernās tehnoloģijas, taupīt un gudri pārvaldīt savu elektrības saimniecību.

IMANTS KAZIĻUNS

Elektrība ir viena no enerģijām, kas pēdējā pusgadā kļuvis īpaši aktuāla. Nemitīgās cenas svārstības, biržā sasniedzot pat rekordaugstu, rada satraukumu lielākajai daļai elektrības patērētāju. Lai arī no kopējā ikmēneša rēķina tieši elektrība veido tikai daļu, tomēr ir vērts pasekot līdz patērētajam daudzumam — kilovatstundām — un, analizējot patēriņu, var mēģināt mainīt ikdienas paradumus, tērēt mazāk.

Ērti sekot līdz cenām

Marta Zvejniece teic, ka arvien vairāk ir to klientu gados, kuri cenas izmanto mobilo lietotni “Elektrum”. Diemžēl lietotnes statistikas dati tiek iegūti un analizēti, ievērojot personas datu aizsardzību, tādēļ uzņēmuma rīcībā nav konkrētas informācijas par lietotāju vecuma grupām. Tomēr var apgalvot, ka “Elektrum” lietotnes lietotāju skaits aizvien palielinās. Tam kā viens no faktoriem ir ērtā biržas cenu pārskatīšanas iespēja, īpaši to klientu vidū, kuri izvēlējušies Dinamisko jeb biržas cenu produktu. Lai aktuālo cenu pārskatīšana būtu vieglāka, ir iespēja izmantot speciālo Biržas cenu logriku (widget), ko klients var uzlikt sava viedtālruna sākumekrānā. Tā biržas cenu pārskats ir pieejams, pat neatverot “Elektrum” lietotni. Lietotnes sadaļā “Biržas cena” klientam pašam ir iespējams izvēlēties, kā cena tiek parādīta — centos par kilovatstundu (centi/kWh), eiro par megavatstundu (EUR/MWh), ar PVN vai bez PVN. Piemēram, cena 615 eiro/MWh ir tas pats, kas 61,15 eiro centi/kWh. Tajā pašā laikā zināms, ka lielākajai daļai Latvijas klientu ir līgumi ar fiksēto maksu. Tas nozīmē, ka biržas cenas viņiem nav saistošas. Turpretī, piemēram, man noder iespēja redzēt aktuālo elektrības patēriņu un iespēja to salīdzināt ar kādu konkrētu periodu, kā arī redzēt vidējo patēriņu mēnešu vai gadu griezumā.

Paziņojumi varētu būt biežāk

Lietotnes sadaļā “Paziņojumi un

piekrišanas” “Elektrum” lietotnes klienti var izvēlēties, kādus paziņojumus vēlas saņemt. Viens no paziņojumu veidiem ir “Biržas cenu paziņojumi”, kur lietotājs var norādīt cenu sliekšni, pie kāda saņems paziņojumu, kā arī laiku, cik ilgi dienā šis paziņojums atgādinās par izdevīgākajām un neizdevīgākajām ikstundas cenu izmaiņām. Tas ļauj efektīvāk plānot elektroierīču izmantošanu. Tāpat iespējams uzlikt paziņojumu par jaunu rēķinu. Jāteic, ka man kā lietotājam gan grībētos, ka paziņojumus par neapmaksātu rēķinu sūta biežāk nekā vienu reizi mēnesī. Šovasar bija situācija, ka mēneša sākumā piemirsu rēķinu samaksāt, nākamajā mēnesī samaksāju par jauno, bet vēl pēc mēneša saņēmu rēķinu, kurā bija gan iepriekš nesamaksātais, gan jaunais. Līdz ar to ap 50 eiro vietā nācās šķirties vienā reizē no 100 eiro.

Ar lietotnes palīdzību iespējams arī mainīt līguma ar “Latvenergo” parametrus, piemēram, no produkta “Elektrum izdevīgais” pāriet uz norēķinu par biržas cenām. Līguma nosacījumus var mainīt katru mēnesi, bet jaunais tarifs stāties spēkā ar nākamā mēneša pirmo datumu. Šobrīd piedāvājumā ir arī produkts “Elektrum stabilais” — ar fiksētu cenu 24 mēnešu periodam. Marta Zvejniece teic, ka situācija ir jāskata individuāli, tādēļ pirms jebkādu izmaiņu veikšanas līgumā iesaka konsultēties ar klientu servisu, kas palīdzēs izvērtēt līguma nosacījumus, ieteiks piemērotāko risinājumu.

Lai zinātu, cik “apēd” ledusskapis

Iespējams, ka noderīgs rīks šajā aplikācijā ir “Energo pulss”. Tas parāda, kā mans elektrības patēriņš atšķiras no citām man līdzīgām māj-saimniecībām. Piemēram, mans pulsa indekss ir 6, jo es tērēju 167 kWh mēnesī, bet segmentā, kurā es iekļaujos, tērē 118 kWh. Tātad kaut ko varētu mainīt savā ikdienas patēriņā, tikai nevaru iedomāties, ko tieši. Lai arī neesmu no tiem, kas nemitīgi domā par elektrības taupīšanu, interesanta tēma šajā virzienā ir iespēja redzēt, cik “apēd” katra elektroierīce mājās, tajā skaitā tās, kuras biežāk stāv gaidīšanas režīmā. Sarunā ar Martu Zvejnieci pie-skārāmies arī tēmai “jaudas mērītāji”. Tos ievieto kontaktligzdā, savukārt, piemēram, ledusskapja kontaktu ieliek jaudas mērītājā. Rezultātā varam redzēt ledusskapja elektrības patēriņu konkrētajā laikā, kā arī “gudrākās” ierīces redzēt patēriņa vēsturi. Manuprāt, šāda ierīce lieti noder vecu veļas mazgājamo mašīnu, ledusskapju īpašniekiem. Apkaļojušies sildelementi vai ar ledu ‘apauguši’ ledusskapja dzesētāji noteikti ir elektrības patēriņa veicinātāji. “Elektrum” speciāliste gan saka, nelielas nobīdes no tehniskajā pasē

paredzētās jaudas ir pieļaujamas un satraukties vajadzētu, ja atšķirība ir būtiska.

Primitīvāki jaudas mērītāji maksā no 7 līdz 20 eiro. “Gudrās” ierīces jeb viedās rozetes savienojumā ar citu “Latvenergo” aplikāciju — “Viedā māja” — var sekot līdz patēriņam ilgākā laika posmā. Ja mājās ir “Gudrās mājas” bāzes stacija, tad “gudrajās” rozetēs ieslēgtās ierīces var attālināti ar telefona palīdzību ieslēgt un izslēgt.

“Viedā rozete”, “viedā māja” — kas tas ir?

“Viedā rozete” atšķirībā no vienkārša jaudas mērītāja, kas tiek pievienots kontaktligzdai un mēra tikai konkrētās ierīces patēriņu, tiek savienota ar bāzes staciju. Bāzes stacija ir galvenā ierīce sistēmas “Elektrum Viedā māja” darbībai, tai nepieciešams pastāvīgs interneta un elektrības pieslēgums. Šī stacija savieno visas viedās mājas iekārtas vienā ar mobilo lietotni vadāmā sistēmā. “Viedās mājas” iekārtas saziņās ar bāzes staciju, izmantojot speciālu radiofrekvenci +/- 30 m rādiusā. Šāda rādiusa platība ir aptuveni 2826 m². Iekārta nav sarežģīta, tādēļ jādā uzstādīt var cilvēks arī bez speciālām tehniskām zināšanām.

Ja tiek izmantotas “viedās rozetes”, lietotnē ir iespējams redzēt katras iekārtas elektrības patēriņu un noteikt, vai tā ir ieslēgta, turklāt nepieciešamības gadījumā to arī izslēgt. Piemēram, ja esat ārpus mājas un rodas aizdomas, ka varētu būt palicis ieslēgts gludeklis, to var pārbaudīt ar lietotnes starpniecību. Lietotnē iespējams iestatīt arī iekārtu grafiku jeb režīmu, kad ieslēgt/izslēgt konkrēto rozeti — attiecīgo elektroiekārtu, kas var noderēt, piemēram, apkures sezonā — ja elektriskais sildītājs pievienots “viedajai rozetei”, esat devies ārpus mājas, varat jau pirms atgriešanās to ieslēgt, lai, pārrodoties mājās, jūs jau sagaidītu silts mājoklis. Savukārt vasaras periodā, sevišķi, ja mājās paliek kāda aprūpējama persona, varat attālināti iedarbināt ventilatoru, gaisa kondicionieri.

Pievienojot papildu iekārtas, piemēram, temperatūras sensorus, bezvadu regulatorus, gaisa kvalitātes sensorus, iespējams regulēt un uz-turēt arī apkuri un mikroklimatu mājoklī.

“Elektrum” piedāvā arī vienkāršu “viedo rozeti”, kas strādā atsevišķi bez bāzes stacijas, savienojumam izmantojot mājas wi-fi pieslēgumu. Arī šī rozete ir darbināma un kontrolējama attālināti, izmantojot atsevišķu viedtālruna bezmaksas lietotni, kas sniedz iespēju pārvaldīt visas mājokļa iekārtas, kas savienotas ar “viedo rozeti”. Tā ir aprīkota

JAUDAS MĒRĪTĀJS. Maza, noderīga ierīce, lai pārbaudītu elektrības patēriņu mājāsaimniecībā. Ilustratīvs attēls no istockphoto.com

arī ar elektrības monitoringa funkciju, ar kuras palīdzību iespējams analizēt ierīces reālā laika un vēsturisko enerģijas patēriņu.

Kopumā šobrīd tirgū ir dažādas ierīces, kas, pateicoties sensoriem vai “viedajām rozetēm” darbināmas attālināti, izmantojot mobilās lietotnes, virtuālos asistentus un pat balss vadību, līdz ar to atliek tikai izmēģināt, piemēram, sākot ar “viedās rozetes” iegādi un vēlāk papildināt mājokli ar citiem mūsdienīgiem un inovatīviem risinājumiem, pārūpējoties par savu un tuvinieku komfortu un labsajūtu.

Darbojas jauns energomarkējums

Sarunā par elektrības patēriņu nevar nenosaukt arī jaunāko informāciju par energomarkējumu. Tas ir rīks dažādu ierīču elektrības un ūdens patēriņa, skaņas līmeņa, ietilpības un citu parametru salīdzināšanai. Tāpat arī energomarkējuma ir norādīta informācija par ierīces energoefektivitātes klasi jeb to, cik lietderīgi ierīce patērē elektrību. Jo augstāka ir energoefektivitātes klase, jo efektīvāka un kvalitatīvāka ir elektroierīces darbība. Vienīgās ierīces, kurām energomarkējums netiek veidots, ir putekļsūcēji, mazā

... šobrīd tirgū ir dažādas ierīces, kas, pateicoties sensoriem vai “viedajām rozetēm”, darbināmas attālināti, izmantojot mobilās lietotnes, virtuālos asistentus un pat balss vadību.

sadzīves tehnika, t. sk. mikroviļņu krāsnis, gaisa mitrinātāji.

2021. gada 1. martā atsevišķām elektroierīču grupām ieviests jauns energomarkējums, kurā augstākā energoefektivitātes klase ir A bez papildu pievienotām plus zīmēm. Līdz tam energomarkējuma ierīces energoefektivitātes klasi atzīmēja skalā no A līdz D, taču elektroierīču ražotāji regulāri ievieš inovācijas un tehnoloģiskus risinājumus. Tā rezultātā bija izveidojusies situācija, ka vairums ierīču atbilst augstākajai energoefektivitātes klasei A, turklāt ar vienu vai vairākiem plusiņiem (A+, A++, A+++), bet pārējās klases lielākoties vairs netika izmantotas. ♦

MAF
Mediju atbalsta fonds

Projektu finansē Mediju atbalsta fonds no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem. Par materiāla saturu atbild laikraksts “Staburags”.